

MEMORIES

Wat doe je met het gat in je meest dierbare trui of die venijnige haal in een verwond hart? Verdorie, je repareert het! De modetentoonstelling *DARN* toont op basis van hand- en herstelwerk uit verschillende tijdperken, hoe losseschoten en weer vastgezette draden symbool staan voor vernieuwde herinnering en hernieuwde verbeelding. Hoe uiterst grondige textielbewerking – historisch gezien het domein van meisjes en vrouwen – meer behelst dan praktische kennis en kunde. Hoe herstellend handwerk, zowel vroeger als nu, is verweven met persoonlijke verhalen van schoonheid, hartstocht, waanzin, troost en verzet.

DARN begint bij de vroege 19e eeuw, wanneer de educatie van Nederlandse meisjes vooral is gericht op het moederschap en de zorg voor een gezin. Meisjes tussen de 11 en 16 jaar worden onderwezen in armenhuizen, burgerweeshuizen, diaconiescholen, Franse scholen en particuliere avondscholen. Overal is handwerk een verplicht vak. De haak-, brei-, naai-, stop- en borduuroefeningen vallen onder een jarenlang programma, ingedeeld naar leeftijd en klasse. Voor meisjes uit lagere standen is repareren en stoppen essentieel; textiel is kostbaar en moet zo lang mogelijk intact blijven. Meisjes uit welgestelde gezinnen, die later hun eigen kleding niet zullen maken of herstellen, leren vooral 'textielverfraaiende handwerken' zoals borduren. Voor ieder geldt: elke oefening is een bewijs van bekwaamheid die streng wordt beoordeeld met een zichtbaar cijfer. De steken moeten perfect worden uitgevoerd, anders is het uithalen en opnieuw beginnen. Wie nu de oefenlappen bekijkt, voelt meteen bewondering voor de piepjonge vakvrouwen en ontwaart tegelijkertijd bloed, zweet en tranen.

In *DARN* wordt herstelwerk getoond en ontleed, maar ook omgedraaid, uitgediept en bevroagd. Wat zeggen keurig uitgevoerde merklappen en verstelde hemden over de maatschappelijke positie van een meisje in de 19e of 20e eeuw, de dame die ze later zal worden en de persoon die ze (niet) kan of wil zijn? In bekwame handen en opgelapt textiel schuilen sporen van gestolde herinnering. Er ontluiken verhalen over individualiteit (het wat anders doen of zijn), over creatieve zingeving en voldoening, en over het vormgeven van emoties als hartzeer en hartstocht. *DARN* nodigt je uit in te beelden wat er schuilgaat achter iedere lap, steek en stop, en hoe deze technieken vandaag de dag opnieuw – of nog steeds – tot uiting komen.

What do you do with that hole in your most precious sweater or with a wounded heart? You mend it! The fashion exhibition DARN uses examples from different periods to demonstrate how reattaching loose threads symbolises a renewal of memory and imagination. How meticulous needlework – historically the domain of girls and women – involves more than practical knowledge and skill. How handicrafts, both past and present, are interwoven with personal stories of beauty, passion, obsession, solace and resistance.

DARN begins in the early nineteenth century, when the education of Dutch girls focused mainly on motherhood and caring for a family. Girls between the ages of eleven and sixteen were taught in workhouses, orphanages, parish schools for the poor, French schools and private evening schools. Handicrafts were compulsory in all these institutions. The crochet, knitting, sewing, darning and embroidery exercises were part of a years-long programme, divided by age and class. For girls from the lower classes, darning was essential because clothes and textiles were expensive and had to be maintained for as long as possible. Girls from wealthy families, who would not later make or repair their own clothes, mainly learned techniques for embellishing textiles, such as embroidery. For all the girls, each exercise was a test of their skill and was strictly marked with a visible number. The stitches had to be executed perfectly. If not, the girl had to unpick them and start again. Looking at the practice pieces today, they inspire admiration for the blood, sweat and tears these girls put into their work.

In DARN, we exhibit examples of darning, dissect them, study them in depth, and ask penetrating questions. What do neatly executed samplers and mended shirts say about a girl's social position in the nineteenth and twentieth centuries, the woman she would later become and the person she desires to be? These patched-up textiles contain frozen memories. They reveal narratives of individuality (deviating from the norm), of creative expression and fulfillment, and of giving form to emotions such as passion and heartache. DARN invites you to imagine the story behind every patch, stitch and repair, and how these techniques are being used or revived today.

Door de jaren heen verandert de rol van hand- en herstelwerk. Vanaf de 20e eeuw worden kledingstukken massaal geproduceerd en steeds minder gerepareerd. De opkomst van *fast fashion* en maatschappelijke factoren zoals economische welvaart, vrouwenemancipatie en het afschaffen van meisjesonderwijs, zorgen ervoor dat de kunst van het herstellen in de vergeetelheid raakt. Toch verdwijnt het fenomeen nooit helemaal – juist in het afgelopen decennium vindt er een kanteling plaats. Handwerk wordt herontdekt, met name door hedendaagse makers die reageren op de schaduwzijden van de kledingindustrie. De nadruk verschuift van het eindresultaat naar het maakproces, van machinaal massaproduct naar de menselijke touch en de betekenisgeving waar handwerk ruimte voor biedt.

Het is deze betekenisgeving waar *DARN* op voortborduurt. Handwerk is overgeleverde kunde, geworteld in technieken die inherent een emotionele (ont)lading bevatten. Niet alleen het kledingstuk ondergaat een herstelproces; voor de hersteller zelf ontsluit de uiterst toegewijde – soms zelfs obsessieve – handeling een scala aan gevoelens en mogelijkheden. Herinneringen worden losgetornd en weer opgelapt. Levensvragen worden uitgepluisd en uitvergroet. Van makers in mentale nood en tegendraadse jonge ontwerpers tot kunstenaars die erotische genoegens omarmen; handwerk blijkt een therapeutische uitlaatklep. Dit is geen nieuw gegeven; wie nog eens een blik werpt op het historische hand- en uitdrukkingen van hartstocht, herinnering, troost, verbeelding en verzet. Een ontroerend voorbeeld is de stroman die psychiatrisch patiënt Katharina Denzel in 1914 maakt tijdens haar gedwongen verblijf in het ziekenhuis van Klingenberg, Duitsland. De levensgrote pop demonstreert haar schreeuw om vrijheid maar roept ook een mengelmoois van verdriet, erotiek, kracht en onmacht op.

Jonge talenten spelen in *DARN* een bijzondere rol. Een van hen is ontwerper Bastiaan Reijnen, die in 2023 afstudeert aan ArTEZ, Arnhem en wordt genomineerd voor de Liching-award. Reijne's afstudeercollectie, *Vót'tetèsj* ('achterzak' in lokaal Limburgs), vertelt de legende van de 18e-eeuwse Bokkenrijders en bevat onder andere items uit de plunjebaal van zijn grootvader die rond 1963 in Middelburg werd gestationeerd. Reijnen bewerkt, borduurt en restaureert de historische stukken met de hand. Zo voegt hij zijn eigen herinnering en levensverhaal toe aan het erfgoed dat hem is toebedeeld. Een ander niet te missen voorbeeld is het werk van Club Geluk. Deze textielmakers vieren de vrouw en haar vrijheid door middel van anatomische haak- en breiobjecten, en herwaarderen handwerk vanuit feministisch perspectief.

The role of handicrafts and darning has changed over the years. Since the twentieth century, clothes have been mass-produced and are repaired less and less. The rise of fast fashion, increased economic prosperity, the feminist movement and access to broader education for girls have ensured that the art of darning has been largely forgotten. But it never disappeared completely. In the past decade in particular, handicrafts have enjoyed a revival, especially among contemporary makers who reject the destructive side of the clothing industry. The emphasis has shifted from the end result to the making process, from machine-made mass products to the human touch and imbuing meaning and value that only handcrafted objects possess.

It is this investment of meaning that DARN embroiders upon. Handicrafts are traditional skills, rooted in techniques that have an inherent emotional charge and an emotional release. It is not only the garment that is repaired. For the person carrying out the repairs, the extremely dedicated – even obsessive – act unlocks a range of feelings and possibilities. Memories are unpicked and stitched back together again. Life and death questions are unravelled and magnified. From makers with psychological issues and rebellious young designers to artists who embrace erotic pleasures: handicrafts have proven to be a therapeutic outlet. This is nothing new: a fresh look at the historical handwork and repairs reveals the same – albeit often more subtle – expressions of passion, memory, consolation, imagination and resistance. A moving example is the doll that psychiatric patient Katharina Denzel made in 1914 during her enforced stay in a hospital in Klingenberg, Germany. The life-size figure embodies her cry for freedom and evokes a mixture of sadness, eroticism, strength and powerlessness.

Emerging talents are well-represented in DARN. They include designer Bastiaan Reijnen, who graduated from ArTEZ University of the Arts in Arnhem in 2023 and is nominated for the 'Liching Award'. His graduation collection, Vót'tetèsj ('back pocket' in Limburg dialect), recounts the legend of the eighteenth-century Buckriders (a gang of robbers) and includes items from the military kit bag of his grandfather, who was stationed in Middelburg around 1963. Reijnen adapts, embroiders and restores historical pieces by hand, adding his own memories and life story to his heritage. Another must-see example is the work of Club Geluk (the Happiness Club). This initiative of textile artists celebrates their femininity and freedom through crocheted and knitted figures, reinterpreting handicrafts from a feminist perspective.

- 1.a) Een gat in textiel repareren (ofwel: stoppen) met naald en garen.^[Werkwoord]
- 1.b) Een gestopt gat.^[Zelfstandig naamwoord]
2. Term van frustratie en/of verbazing, verbastering van 'Damn'. Milde krachtterm, Engelstalig equivalent van 'verdorrie'.^[Interjectie]



- 1.a) Mend a hole in a garment with needle and thread.^[Verb]
- 1.b) A mended hole.^[Noun]
2. Exclamation of anger or frustration. Euphemism for 'damn'.^[Interjection]

MEMORIES

Rianne de Witte

Het werk van Rianne de Witte is een tegenreactie op sociale ongelijkheid, milieuproblematiek, de vervuilende mode-industrie en onze genormaliseerde wegwerp-consumptie. Geïnspireerd door de natuur maakt ze mode en modegerelateerde kunst als een lange levensduur, waarbij bescherming altijd als uitgangspunt dient. Voor *DARN* maakte De Witte – dochter van Mien de Witte-Verhage, maker van de papieren kledingmodellen in de tentoonstelling – een 'littekenlap'. Deze lap nodigt iedereen uit om met naald en draad vorm te geven aan de sporen van het leven. De print in het midden van de lap, gecreëerd met een radeerwielje, staat voor grond of afkomst, en de donkergrijze randen symboliseren afgrond. 'Littekens' die op de lap worden achtergelaten – in de grond, de afgrond of beiden – ontsluiten groei en bevestigen de kracht van kwetsbaarheid.

Rianne de Witte's work is a reaction to social inequality, environmental issues, the polluting fashion industry and the normalisation of our throwaway culture. Inspired by nature, she makes clothes and fashion-related art with a long lifespan, always with protection as the starting point. For DARN, De Witte – who is the daughter of Mien de Witte-Verhage, the maker of the paper clothing models in the exhibition – has made a 'scarcloth', which invites us to use a needle and thread to give form to the traces of our lived experience. The print at the centre of the cloth, created with a tracing wheel, represents our ground or origins, and the dark grey edges symbolise the abyss. 'Scars' left on the cloth – in the ground, the abyss, or both – unlock growth and affirm the power of vulnerability.



Mina Verhage 1933-2019
Schaalmodel van kledingstuk, Rooms-Katholieke meisjesschool, Vlissingen, 1944-1946
/ Scale model of garment, Roman Catholic School for Girls, Vlissingen, 1944-46
Papier, katoenen garen / Paper, cotton thread
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



Mina Verhage 1933-2019
Schaalmodel van kledingstuk, Rooms-Katholieke meisjesschool, Vlissingen, 1944-1946
/ Scale model of garment, Roman Catholic School for Girls, Vlissingen, 1944-1946
Papier, katoenen garen / Paper, cotton thread
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

MEMORIES

Mien de Witte-Verhage, meisjesnaam / maiden name Mina Verhage

In de periode na de Tweede Wereldoorlog krijgen opgroeiende meisjes in Zeeland veelal handwerkles van nonnen. Een van die meisjes is Mina Verhage, die terecht komt op de Rooms-Katholieke Sint Annaschool in Vlissingen. Bij gebrek aan textiel, dat destijds kostbaar en moeilijk verkrijgbaar is, leert Mina kleding maken van vloeipapier. *DARN* bevat meer dan dertig van haar zorgvuldig bewaarde stukken, waaronder jurkjes, onderjurkjes, schorten en blouses. In een video-interview uit 2014 blikt Mina, samen met haar dochter Rianne, terug op de lessen en haar liefde voor het handwerk. Ondanks de toenemende dementie zijn haar herinneringen – en de daarbij horende emoties – helder en indringend. "Ik leefde er helemaal in op."

In the period after the Second World War, many girls in Zeeland received needlework lessons from nuns. One of those girls was Mina Verhage, who attended Saint Anne's Roman Catholic School for Girls in Vlissingen. Due to a shortage of fabrics, which were expensive and difficult to obtain at the time, Mina learned to make clothes from wrapping tissue. DARN features more than thirty of her carefully preserved pieces, including dresses, petticoats, aprons and blouses. In a video interview from 2014, Mina and her daughter Rianne look back on the lessons and her love of handicrafts. Despite her increasing dementia, her memories – and their attendant emotions – are clear and vivid. "I was in my own little world."

VOPTETES

Bastiaan Reijnen

Wanneer Bastiaan Reijnen twaalf jaar oud is, vertelt zijn grootvader hem zijn levensgeschiedenis. De herinneringen laten hem niet meer los en vormen in 2023 de basis voor zijn afstudeercollectie aan ArTEZ. In *Vót'tetèsj* combineert Reijnen hedendaags design met personages uit de legende van de Bokkenrijders en afgedante of symbolische kledingstukken uit zijn eigen verleden. Zo gebruikt hij items uit de plunjebaal van zijn grootvader, die rond 1963 als soldaat in Middelburg werd gestationeerd, om te restaureren, bewerken en borduren. Stukken die al een leven achter zich hebben, krijgen in Reijne's handen een nog langere levensduur en worden doorontwikkeld. Met eigenzinnig handwerk weet Reijnen de oorspronkelijke betekenis van kleding te eren én te verrijken.

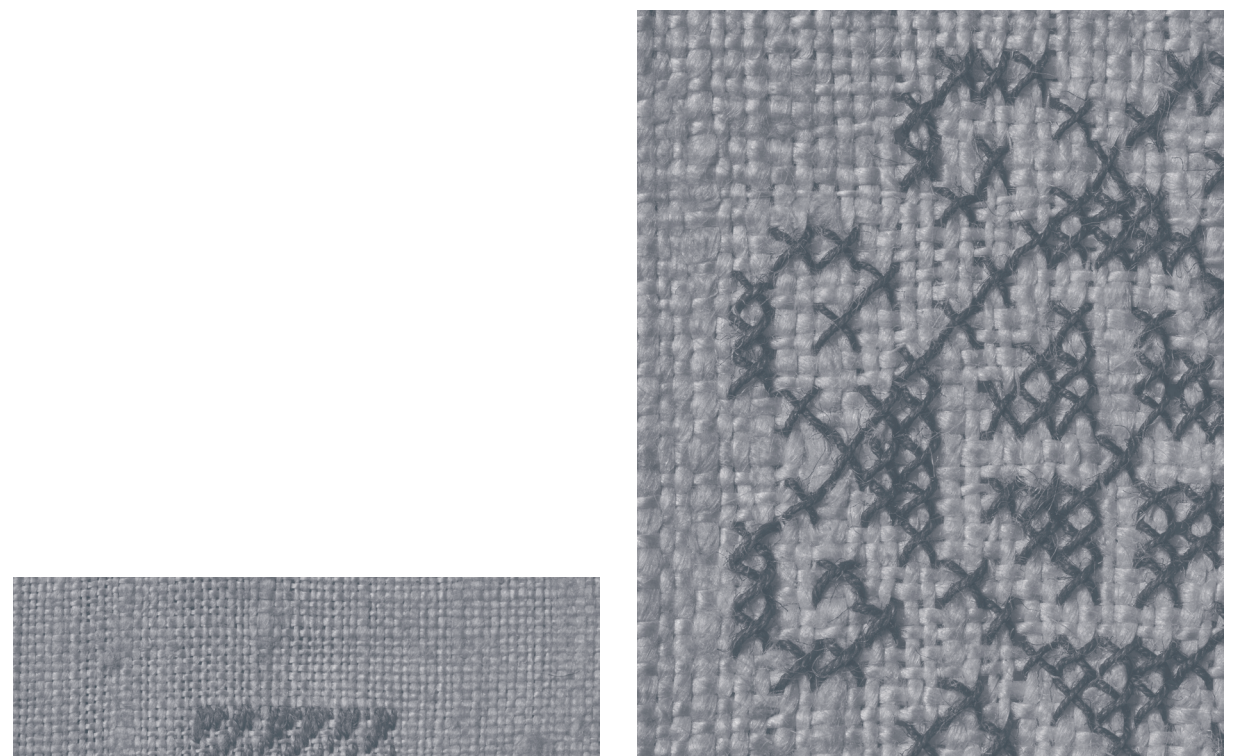


Bastiaan Reijnen
Vót'tetèsj, 2023
Griffiti cap
ArTEZ, Arnhem, lichte 2023 / Class of 2023
Foto / Photo: Eibeerdie

When Bastiaan Reijnen was twelve, his grandfather told him his life story. The memories remained with him and formed the basis for his graduation collection at ArTEZ in 2023. In Vót'tetèsj Reijnen combines contemporary design and characters from the legend of the Buckriders with discarded garments or symbolic ones from his own past. For example, he has restored, altered and embroidered items from the kit bag of his grandfather, who was stationed as a soldier in Middelburg around 1963. Reijnen extends the lifespan of garments that have already lived a life, using his characteristic craftsmanship to honour and enrich their original meanings.



Bastiaan Reijnen
Vót'tetèsj, 2023
Stove wick top
ArTEZ, Arnhem, lichte 2023 / Class of 2023
Foto / Photo: Team Peter Stijger



Stoppel (detail), 1900-1920 / Darning sampler (detail), 1900-1920
Linnen, borduurzijde / Linen, embroidery silk
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

Stoppel (detail), 1900-1920 / Darning sampler (detail), 1900-1920
Linnen, borduurzijde / Linen, embroidery silk
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

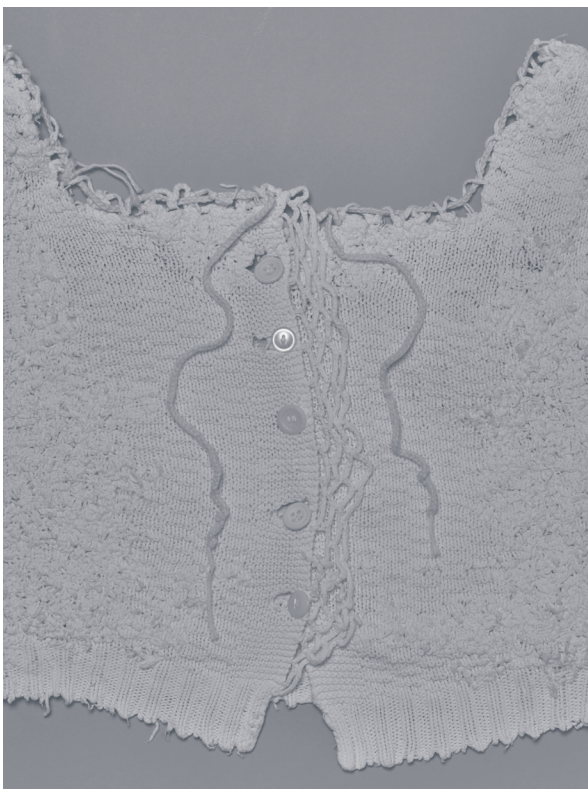
Tekst en redactie / Text and edit
Leendert Sonneveld, Zeeuws Museum

Vertaling / Translation
Gerard Forde

Grafisch ontwerp / Graphic design
Studio Lennarts & De Bruijn

Met dank aan / Thanks to
Janet van Renterghem

Historisch gezien heeft het herstellen van slijtende kleding vooral een economische drijfveer. Wie goed kijkt, ziet echter ook sporen van liefde en zorg voor objecten met sentimentele waarde, die het verdienen om tot in het dwangmatige gerepareerd te worden. Een versteld Zeeuws jak en gestopt onderlijfje tonen hoe vaak en intensief één kledingstuk wordt vermaakt – alsmar mee-bewegend met het leven van de drager. Tegenwoordig vinden we juist bij mode-items een soortgelijk sentiment. Zo bevat de muts van het Thaise label Songsammoung een massa aan minuties borduurwerk, aangebracht met uiterste toewijding.

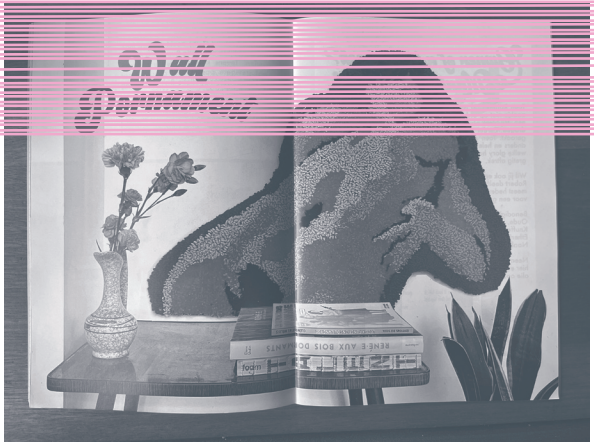


Mevr. Koppelaar
Onderlijfje, tijdens haar leven vele malen gestopt, versted en vermaakt. ca. 2000, Middelburg /
Naglige, darned, mended and altered many times throughout her lifetime, c.2000, Middelburg
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



Songsammoung (modelabel / fashion label)
#0101 Naam, 2024
Borduur- en stopwerktechniek, katoen, wol / Darned and embroidered cotton, wool
Bangkok
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

Historically, mending worn clothing was an economic necessity. But if you look closely, you will also see traces of love and care for objects with sentimental value, which have been repaired to the point of obsession. A patched-up Zeeland jacket and darned bodice show how often and intensively a single garment has been altered – constantly adjusting with the life of the wearer. We can find a similar approach in some contemporary fashion items. For example, the cap by Thai label Songsammoung contains a mass of meticulous embroidery, applied with the utmost dedication.



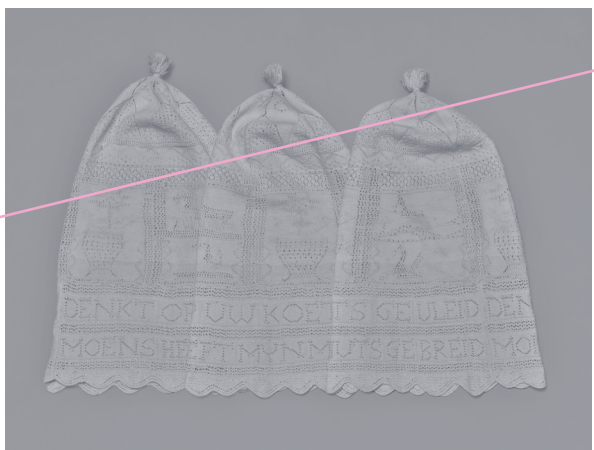
Club Geluk
Wall Pornament, 2023
Gefut katoen / Tufted cotton
Particuliere collectie / Private collection
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

Totdat de emancipatie van vrouwen doorzet, is handwerk exclusief hun domein. De inhoud van een 19e-eeuwse naaidoos maakt dit tastbaar: naast garen en fournituren zijn er intieme items te vinden die iets onthullen of suggereren over de eigenaar en wat (of wie) haar dierbaar is. Een minuscuul kijkertje bevat twee naakte meisjes en roept direct gevoelens van verborgen verlangen op – of is het eenzaamheid? Handwerk en hartstocht worden ook letterlijk, soms dubbelzinnig, verweven: Petronella Moens breijt in 1824 voor dominee Soetbrood Piccardt een slaapmuts met de tekst “denkt op uw koets gevleid, Moens heeft mijn muts gebreid”. Dat handwerk later traditionele rollen én taboes rondom gender en seks kan doorbreken, wordt geïllustreerd door Wall Pornament (2023) van Club Geluk.

Until the birth of the women's liberation movement, needlework was an exclusively feminine domain. This is made tangible by the contents of a 19th-century sewing box. In addition to needles, threads and haberdashery items, it contains intimate objects that reveal or suggest something about the owner and what (or whom) she held dear. A tiny photo viewer contains two naked girls and immediately evokes feelings of hidden desire – or is it loneliness? Craft and passion are also literally, sometimes ambiguously, interwoven: in 1824 Petronella Moens knitted a nightcap for the clergyman Soetbroodt Piccardt with the text “now I'm tucked up warm in bed, the cap Moens knitted on my head”. That handicrafts later broke traditional roles and taboos surrounding gender and sex is illustrated by Wall Pornament (2023) by Club Geluk.



Sara Conen-van 't Gravensloot (1812-1883)
Naaidoos met naalgerei en persoonlijke parafanalia waaronder Bijbeljes, agenda's en Stanforfdijkertje met foto van naakte meisjes / Sewing kit with sewing supplies and personal paraphernalia including Bibles, diaries, and Stanfor photo viewer with photo of naked girls
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



Petronella Moens (1762-1843)
Mannenslaapmuts voor dominee Soetbrood Piccardt, 1824, met ingebreide tekst: "DENKT OP UW KOETS GEVLEID MOENS HEeft MIJN MUTS GEBREID" / Man's nightcap for clergyman Soetbroodt Piccardt, 1824, with knitted text: "NOW I'M TUCKED UP WARM IN BED, THE CAP MOENS KNITTED ON MY HEAD"
Katoen / Cotton
Zeeuws Genootschap / Zeeland Society
Foto / Photo: Pim Top

Nauwgezette patronen en vaste handelingen bieden weinig ruimte voor eigen invulling. Toch schuilt er in iedere afwijking van de regels een groter gebaar. Indrukwekkend is het beeld van Katharina Denzel, een psychiatrische patiënt die in 1914 haar roep om vrijheid verbeeldt. In het ziekenhuis van Kligenmünster maakt ze een imposante stroman die een weerbarstige mengelmoes van weerstand, erotiek, kracht, onmacht en troost vertolkt. Meer dan een eeuw later, in 2024, breijt Wolfgang Tant wanten in de vorm van opgestoken handen met protestleuzen. Tant draagt de wanten tijdens demonstraties; het breien vooraf biedt hem rust en ruimte om te reflecteren op zijn standpunt.



Wolfgang Tant
Our Future In Your Hands, gebreide wanten (detail), 2024 / Our Future In Your Hands, knitted mittens (detail), 2024
Wol, papier, hout / Wool, paper, wood
KASK, Gent, lichting 2024 / KASK, Gent, class of 2024
Foto / Photo: Pim Top



Foto, zonder titel / Untitled photo
Katharina Denzel (1872-onbekend) met zelfgemaakte mannelijke pop, 1914 / Katharina Denzel (1872-unknown) with self-made male doll, 1914
Collectie & foto: Universiteitsziekenhuis, Heidelberg / Collection & photo: University Hospital, Heidelberg

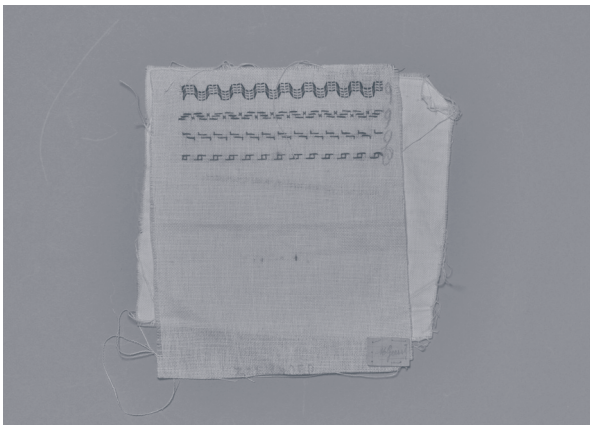
Precise patterns and fixed exercises leave little room for personal interpretation. But every deviation from the rules reveals a more significant gesture. In 1914, psychiatric patient Katharina Denzel gave impressive form to her cry for freedom. In a hospital in Kligenmünster, she made an imposing doll that expresses a wilful blend of resistance, eroticism, strength, powerlessness and consolation. More than a century later, in 2024, Wolfgang Tant knits mittens in the form of raised hands with protest slogans. Tant wears the mittens to demonstrations. The process of knitting them beforehand gives him peace of mind and the space to reflect on his position.



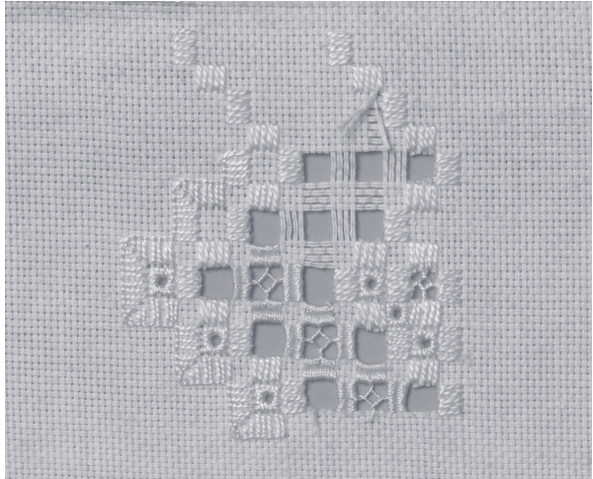
Mina Verhage (1933-2019)
Schaalmodel van kledingstuk, Rooms-Katholieke meisjesschool, Vlissingen, 1944-1946 / Scale model of garment, Roman Catholic School for Girls, Vlissingen, 1944-1946
Papier, katoenen garen / Paper, cotton thread
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



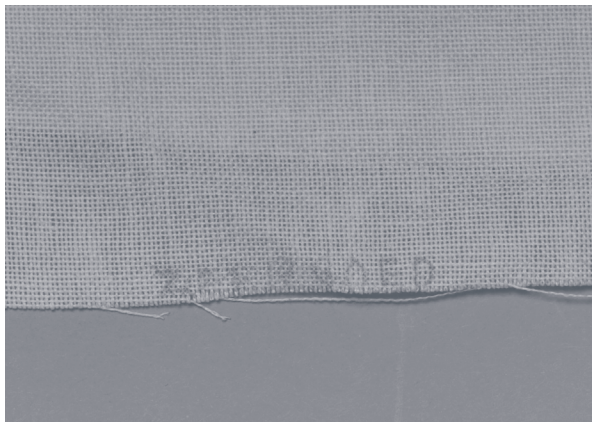
Het maken, herstellen en versieren van textiel begint met oefenen, oefenen en nog eens oefenen. Stoplappen, letterlappen en proeflappen uit de 17e tot de 20e eeuw tonen hoe jonge meisjes, telkens op een hoger niveau, de verschillende vaardigheden in de vingers krijgen. De kroon op een geslaagde oefenlap is, naast het cijfer, de geborduurde naam van leerling en docent. Diep ingeprnt blijven deze handelingen de meisjes hun hele leven bij.



Jacolina Catharina Geerse
Proeflap met diverse borduursteek, Industrie- en huishoudschool, Middelburg, ca. 1937 / Sampler with various embroidery stitches, Industrial and Housekeeping School, Middelburg, c.1937
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



C. van Kasteel
Proeflap van Hardanger borduurwerk, ca. 1930 / Sample of Hardanger embroidery, c.1930
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



Detail van proeflap door Jacolina Catharina Geerse / Detail of sampler by Jacolina Catharina Geerse

Learning to make, mend and decorate clothes and textiles begins with practicing a variety of stitches over and over again. Darning and embroidery samplers from the 17th to the 20th centuries show how young girls mastered these skills. The crowning glory on a successful practice piece is, in addition to the grade, the embroidered name of the student and teacher. Endlessly practiced, these skills remained deeply imprinted on the girls for the rest of their lives.

PROST

Wanneer vaardigheden voor het leven zijn aangeleerd en worden toegepast op heel persoonlijke items, raken ze onlosmakelijk verstrengeld met herinneringen. Een onderbroek en poetsdoek (ca. 1990-2000) uit de collectie van het MoMu in Antwerpen zijn de creatie van een oudere dame wiens geheugen vervaagt – toch is haar handwerk krachtiger dan ooit. Het toont haar verlangen naar zintuiglijke stimulatie, een teruggrijpen naar bekende handelingen uit het verleden en liefde voor het object. Zowel de zorgvuldig gestopte kindersokjes uit de museumcollectie als de uitvergroete kous van Elvira Mulkay roepen vervolgde tijden op. Hedendaagse modemakers Lidewij Corstiaans en Bastiaan Reijnen behouden en (her)belevten hun familie-geschiedenis door middel van borduur- en maaswerk.



Elvira Mulkay
Brieseelhoop, 2024
Kersenhout, staal, 100% wol / Cherry wood, steel, 100% wool
KASK, Gent, lichting 2024 / Class of 2024
Foto / Photo: Sander van Damme



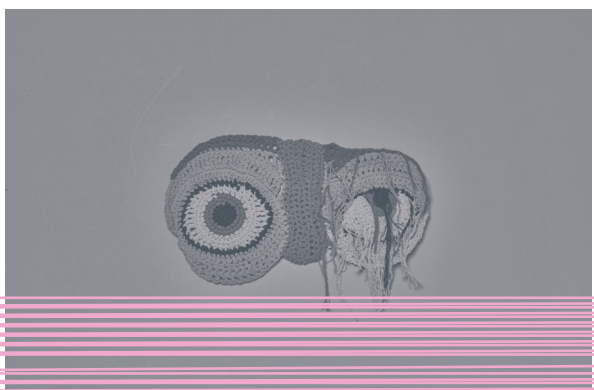
Barbara Polderman
Liggend Paar, 2002 / Lying Couple, 2002
Textiel, was / Textiles, wax
Museum Arnhem
Foto / Photo: Marc Plum Fotografie

When skills are learned for life and applied to very personal items, they become inextricably entwined with memories. A pair of underpants and a cleaning cloth (c.1990-2000) from the MoMu collection in Antwerp were made by an elderly lady whose memory was fading – yet her handiwork was better than ever. It reveals her desire for sensory stimulation, a return to familiar activities from the past and a love for the craft. Both the carefully darned children's socks from the museum's collection and the supersized sock by Elvira Mulkay evoke times gone by. Contemporary fashion designers Lidewij Corstiaans and Bastiaan Reijnen preserve and (re)live their family history through embroidery and darning.



Lidewij Corstiaans
Bescheiden Parade, 2008 / Modest Parade, 2008
Spencer, wol / Spencer, wool
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

The lasting power of darning and needlework resides primarily in the act of making and re-making. Within the walls of nursing homes and psychiatric institutions, knitting, crocheting and sewing form a familiar everyday basis for socialisation, sense of belonging and meditation. Marjet Vrugink's work Unravelling (2024) is based on this phenomenon: the crocheted eyes – one clear, one weeping – refer to the connection between the physical and emotional sides of handicrafts. Lying Couple (2002), a work by Barbara Polderman from the collection of Museum Arnhem, shows a touching embrace between two lovers, made entirely from textiles.



Marjet Vrugink
Unravelling, 2024 / Unravelling, 2024
Katoen / Cotton
Middelburg, UCR, lichting 2024 / UCR Middelburg, class of 2024
Foto / Photo: Pim Top

De helende werking van hand- en herstelwerk is vooral te vinden in maken en vermaken. Binnen de muren van verzorgingshuizen en psychiatrische instellingen vormen breien, haken en naaien een vertrouwde, alledaagse basis voor troost, herinnering en verwerking. Marjet Vrugink baseert haar werk Ontrafeling (2024) op dit gegeven: de gehaakte ogen – open en dicht, helder en huilend – verwijzen naar de verbinding tussen de fysieke en emotionele kant van handwerk. Liggend Paar (2002), een werk van Barbara Polderman uit de collectie van Museum Arnhem, toont een ontmoerende omhelzing tussen twee geliefden, geheel gemaakt van textiel.

PROST

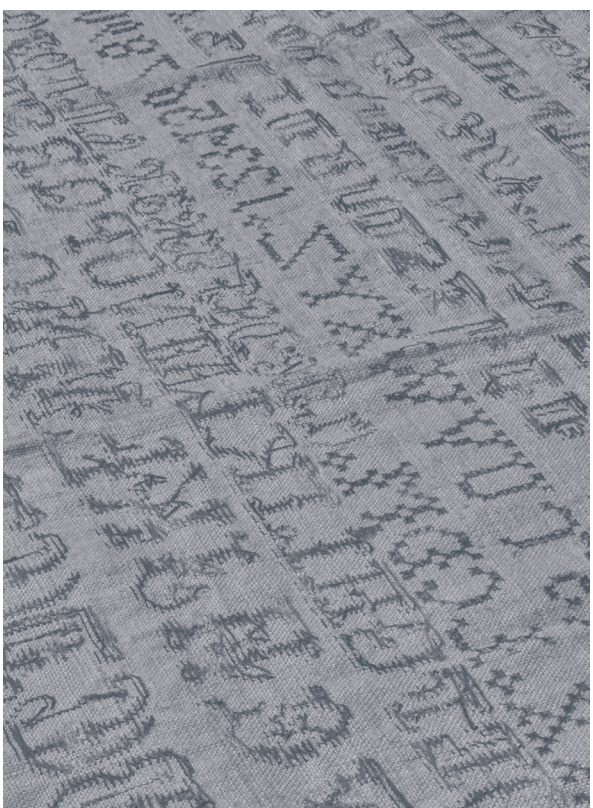
Een zwart-witfoto van meer dan een eeuw oud toont een groepje Zeeuwse meisjes die handwerken. De juf staat streng in het midden, terwijl de meisjes ernstig naar de camera turen. We weten weinig over hen, vooral niet over hun individuele verhalen. Wat betekent de les voor deze meisjes? Is het een lust, een last, of misschien allebei? Hoe ziet hun toekomst eruit? Wie volgt het gebaande pad, wat staat hun dromen in de weg en wie laat expres steken vallen? Bij het bewonderen en bestuderen van hun werk blijven de vragen zich opstapelen. De rest is verbeelding.



Particulier maatschoolje van Cor Vooijs met zeven leerlingen / Cor Vooijs's private sewing school with seven pupils: Jannetje Bergens, Lietje den Engelsman, Jozina Boon, Pietermetje de Vos, Neeltje Dorst, Maaije Dorst en Huije Bruinzeel, St. Annaland, Tholen, 1906
Foto / Photo: ZB Beeldbank Zeeland, record no. 96369



Borduurwerk (achterzijde) gemaakt naar afbeelding op stramen, ca. 1900 / Embroidered picture (reverse side), c.1900
Wol, zijde / Wool, silk
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



Janna Santiana Andriessen (1896-1975)
Stop- en letterlap, 1910 / Darning and letter sampler, 1910
Linnen, zijde / Linen, silk
Naai- en Innesschool Burgerweeshuis, Middelburg / Sewing and Linen School, Civic Orphanage, Middelburg
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top



Onderbroek, gestopt en versted met stukjes handdoek en keukentextiel. Antwerpen, ca. 1990-2000 / Underwear, darned and patched with bits of a towel and kitchen textiles, Antwerp, c.1990-2000
MoMu, Antwerpen, inv. nr. T05-222-223
Foto / Photo: MoMu

PROST

Hand- en herstelwerk vergen vaak een buitengewone wilskracht en geestdrift. Of het nu de historische oefenlappen, de papieren kledingontwerpen van Mien de Witte-Verhage of de protestpop van Katharina Denzel betreft, er is sprake van extreme toewijding aan zeer arbeidsintensief werk. In oneindig veel onvermoeibare handelingen worden levensverhalen uitgetekend, herinnerd, ontrafeld en hersteld – en dat maakt handwerk zowel een zinnig als waanzinnig fenomeen.



Mina Verhage (1933-2019)
Schaalmodel van kledingstuk, Rooms-Katholieke meisjesschool, Vlissingen, 1944-1946 / Scale model of garment, Roman Catholic School for Girls, Vlissingen, 1944-1946
Papier, katoenen garen / Paper, cotton thread
Zeeuws Museum
Foto / Photo: Pim Top

A black-and-white photo from more than a hundred years ago shows a group of Zeeland girls doing needlework. The teacher stands sternly in the middle, while the girls stare earnestly at the camera. We know very little about them, and even less about their individual stories. What did the lessons mean to these girls? Was it a pleasure or a burden? Or maybe both? What did their future hold in store? How many of them followed the well-trodden path? What obstacles were there to achieving their dreams? And who deliberately messed up? As we study and admire their work, the questions keep piling up. The rest is imagination.